

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема

**МЕНИДЖМЪНТ НА МАРКЕТИНГ СТРАТЕГИИТЕ
НА СТУДЕНТСКИЯ СПОРТ**

Автор: **Таня Стевчо Китановска**

с научен ръководител доц. д-р Цветко Цветков

рецензент: проф. д-р Септемврина Костова

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №961/27.05.2014 на Ректора на НСА „В.Левски”.

1. Информация за дисертанта

Дисертантката се е обучавала по докторска програма към *катедра Мениджмънт и история на спорта* по научна специалност 05.07.05 „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура). Преди това Таня Китановска завършва бакалавърска степен в тренировския факултет (1999-2003) като защитава ДР на тема „Усъвършенстване на тренировъчния процес при 12-15 годишни състезатели” и става трениор по спортни танци. Паралелно следва през периода 2001-2003 специализацията „Спортен мениджмънт” и придобива квалификацията Спортен мениджър. През 2003 – 2005 завършва магистърска степен по програма „Спорт в училище и свободното време” и защитава ДР на тема „Функционална асиметрия на занимаващи се и незанимаващи се със спортни танци ученици в Република Македония”. От 2007 г. тя е асистент във Факултета по спортен мениджмънт на първия частен университет ФОН Скопие. От 2010 до 2013 г. е задочен докторант към катедра „Мениджмънт и история на спорта”.

Таня Китановска има и допълнителни обучения към Македонския Олимпийски комитет, Танцовата спортна федерация на Р Македония и Българската спортна федерация по акробатика. В родния си град Куманово Таня Китановска е треньор по спортни танци, аниматор по спортни игри, президент на спортния клуб по танци „Динамик” Куманово и член на Общинския съюз на спортове. Тя е съдия първа категория по спортни танци в Р Македония. Таня Китановска е изключително активна и участва в редица международни спортни форуми. Има участие в организацията и провеждането на Световно първенство по акробатика. През 2009 участва в конференция и кръгла маса на МОК и семинар за Спортен маркетинг на Македонския олимпийски комитет. През 2010 г. участва в трибуна „Науката във функция на спорта”, организирана от МОК и Агенция за младежта и спорта - Скопие. Редовно участва във вътрешни и международни симпозиума и конференции в областта на спорта. Има много научни прояви, организирани от НСА „В.Левски”, като студентка и докторантка. Владее български и английски език. Майка е на две деца.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е написан в обем от 202 страници. Има 5 приложения на общо 13 страници. Използвани са 156 литературни източници, от които 92 на кирилица, 49 на латиница и 15 от интернет. За онагледяване са направени 45 фигури и 23 таблици. Структурата се състои от въведение, четири глави, заключение, изводи, препоръки, списък на ползвана литература и приложения.

Общото ми впечатление е, че това е един завършен обстоен труд, представляващ пълно изследване на състоянието на управлението на университетския спорт в Република Македония и Република България. На лице е много труд, владееене на статистически методи и добро интерпретиране на получените резултати. Докторантката има подчертан вкус към съвременното третиране на проблема за управление на спорта при участие на маркетинга.

По въведението

Въведението е написано в обем от 4 страници. Темата е много актуална, тъй като третира съвременни въпроси на приложението на маркетинга в спорта. Актуалността на темата докторантката извежда в три аспекта. Във въведението правилно се посочва, че

въпросите за спорта и младежта заемат подобаващо място в управлението на държавата като се разглеждат в аспекта на масово профилактично средство за здраве, образование и възпитание на обучаващите се. На второ място темата на дисертацията е актуална във връзка с кандидатстването на правителството на Р Македония и започналите преговори за членство в ЕС. Написаното в труда е според новата стратегия "Европа 20-20", където практикуването на спорт и двигателна активност през целия живот (Life-Long) е важна стратегическа цел. Възможността за осъзнат избор за системни занимания с физически упражнения и вид спорт от студентите във висшите училища е разгледана обстойно в дисертацията като социално значима. Трето, в условията на конкуренция с частните университети на пазара на образователните услуги се налага все повече прилагането на маркетингови подходи и стратегии за привличането на нови студенти и формирането на траен интерес към системни организирани занимания със спорт по собствен избор.

По първа глава.

Първата обзорна глава е пространствено написана. Дава се характеристика на системата за физическо възпитание и спорт в република Македония. Теоретично са разгледани основите на маркетинга, маркетинговите стратегии и специфичните особености на маркетинга в спорта. Въведен е основният понятиен апарат, с който се работи по-нататък в дисертацията. Разгледани са основните категории: спорт, физическо възпитание, рекреация и кинезитерапия, които са основни за дисертацията. Освен това докторантката обосновава равнището и структурата на цялостната система на спорта в Р Македония. Прецизирани са понятията: спорт и физическо възпитание във висшите училища. Допълнително са разгледани образователните модели на някои страни от Европейската общност. Авторово допускане е **посочването на стратегически приоритети и ориентация на висшето образование към ФВС за постигане на стратегическите цели в социален, здравен и възпитателен контекст.** Във втората част на първа глава докторантката разглежда значението и ролята на маркетинга. Дефинирани са основните понятия на основата на класически публикации. Постигание за авторката е разработването на маркетингови стратегии и успешният модел CORD, който е избран от нея.

Разгледан е мениджмънтът на маркетинга на студентския спорт в България като база за сравнения и пример за използване на положителните страни. Като заключение на цялата първа глава са направени много важни констатации, които служат за основа на методиката, разработена в следващата глава.

По втора глава

Втората глава е методологическа. Предметът и обектът на изследването са правилно определени. Издигнатата хипотеза е правилно формулирана и доказана. Целта е реализирана посредством поставените пет конкретни задачи. Удачно са избрани и приложени следните методи на изследване: ретроспективен и диагностичен анализ, методи на допитване - анкетиране и интервюиране, метод на наблюдение и метод на експеримента, метод на моделиране и математико-статистически методи. Организацията на изследването обхваща целия период на написването на труда – 2010–2014 г. и е протекъл в три етапа. Това гарантира обективността на получените резултати. Ясно е формулирана изследователската работа – по вид, по място, по период, по обхват, по обект, по целева съвкупност и извадка, начин на формиране на извадката – на случаен принцип според отзовалите се, по метода на структурирано персонално интервю.

По трета глава

Третата глава е с най-голяма практическа стойност. В нея са дадени резултатите от изследването. То е емпирично и е направено със студенти от Р Македония. Проучени са техните интереси и потребности от спорт. Получена е експертна оценка на спортното управление на университетите. От обработка на резултатите от експертната карта се дават разнообразни препоръки. От направения SWOT анализ са установени условията за спортни занимания. От съществено значение е разработеният модел за управление на спорта в образователна институция. Предложена е и маркетингова стратегия за формиране на спортен клуб към частен университет в републиката. Според маркетинговата програма етапите са три: формиране, функциониране и развитие на клуба. Приложен е модел на управление на клуба с примерна организационна структура. Предложени са разнообразни форми на

организационна активност, които са много полезни за удовлетворяване на потребностите на студентите от спорт и физическа активност.

По четвърта глава

Последната глава има характер на заключение. В нея са обобщени много важни изводи и се дават препоръки. Отбелязвам, че точно в тези девет препоръки се крие главният принос от разработения дисертационен труд. Те могат да се използват от други университети и за създаването на спортни клубове.

Използвана научна литература (оценка на осведомеността на дисертанта по проблематиката, разглеждана в дисертационния труд).

- Навсякъде докторантката се позовава на редица автори и анализира техните становища. Борава свободно с няколко езика. Източниците на цитатите са посочени коректно под черта.

3. Критични бележки, въпроси и препоръки

Критичната бележка се отнася до съотношението между мениджмънта и маркетинга в разработките на докторантката, което е в полза на управлението. Би било по-удачно да се разгледа по-обстойно маркетинговия микс, специфичен за услугите.

Нека при защитата докторантката отговори на следните въпроси:

1. Как да се изгради цялостна маркетингова политика на Висшите училища, която да е в съответствие с изискванията на стратегията 2020 на ЕС?
2. Как спортните клубове да въздействат по-добре с маркетинговите си програми върху избора на вида спорт от страна на студентите и рационалното управление на свободното време.

Към така написаната дисертация могат да се отправя следните препоръки:

1. Да се разглеждат третираните въпроси в посока на модерния маркетинг, като се повиши ролята на социалните медии. Използването на Facebook и Twitter би било много удачно в развитието на студентския спорт, като се има в предвид масовото използване на интернет от студентите.
2. В маркетинговата програма да се включат повече маркетингови елементи.

Всички тези препоръки са с оглед на бъдещите изследвания, които Таня Китановска ще прави в своята научно-изследователска дейност.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приносите на автора могат да се търсят в няколко направления. Като приноси на дисертационния труд могат да се посочат:

В теоретичен аспект

Изясняване на основни категории, които нямат досега много разпространени дефиниции като: маркетинг в спорта, мениджмънт на маркетинга във ФВС. Събрана е колекция от най-различни дефиниции за спорт и физическо възпитание.

Изследваните категории са разгледани в специфичната сфера на висшето образование..

В теоретико-приложен аспект

Направена е обстойна класификация на различните модели и управленски структури на физическото възпитание и спорта. На тази база докторантката разработва собствен модел.

Създадена е методика за извършване на изследването, включваща анкетиране и интервюиране, наблюдение и маркетингов експеримент в областта на спорта във висшето образование.

В приложен аспект

Цялото изследване се базира на експертиза, SWOT анализ, прилагане на математико-статистически методи и моделиране и по тази причина то е обективно и най-важното резултатите могат да се прилагат и от други висши училища.

•

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Публикациите на авторката са два доклада, изнесени на престижни научни форуми, както следва научна конференция с международно участие в УНСС и на студентски международен конгрес на спортните науки в Истанбул. Третата публикация е научна статия в списанието „Спорт и наука” на НСА, Министерство на младежта и спорта и БОК.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът коректно отразява съдържанието на дисертационния труд. Посочените приноси от дисертантката са правилно определени. Те са систематизирани в три аспекта: теоретичен, теоретико-приложен и приложен.

7. Заключение

Внимателното запознаване с дисертационния труд ми позволява да обобща следното: Налице е компетентно написан завършен научно-изследователски продукт, който изцяло отговаря на изискванията, предвидени в Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане. Дисертационното изследване е посветено на фундаменталната тема за управление на спорта в направление прилагане на разработени маркетингови стратегии. В частност е разработена маркетингова стратегия за формиране, функциониране и развитие на университетски спортен клуб, която може да послужи като еталон за други университетски спортни клубове. Дисертацията е оригинално изследване, в което докторантката показва задълбочени познания, умения да анализира в историческа перспектива значими обществени процеси и политики, последователно търсене и извличане на практически решения, базирани на убедителен и широкоформатен емпиричен анализ. Налице са възможности за развитие и продължаване на изследването, както в теоретичен така и практически план. Дисертационното изследване представя докторантката като ерудиран, коректен и вискателен изследовател.

Всичко това ми дава увереността да подкрепя и да препоръчам на членовете на уважаваното научно жури да присъди (на основание гл. III, Раздел IV от ЗРАСРБ) на Тания Стевчо Китановска образователната и научна степен “доктор” по научната специалност “Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка” в професионалното направление „Спорт”.

12.09.2014 г.

София

Рецензент:

проф. д-р Септемврина Костова